

Motion till riksdagen 2019/20:3470

av **Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD)**

med anledning av skr. 2019/20:50 Riksrevisionens rapport om jämställd sjukfrånvaro

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om de bakomliggande orsakerna till varför kvinnor är mer sjukskrivna än män och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande insatser och förbättrad arbetsmiljö i offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Riksrevisionens rekommendation till utredning och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund och bakomliggande faktorer

Sverigedemokraterna anser att skillnaden i sjukfrånvaron mellan män och kvinnor är bekymmersam. Enligt Riksrevisionens rapport har skillnaden i sjukfrånvaro mellan män och kvinnor stadigt vuxit sedan 1980-talets första hälft fram till i dag, då kvinnor är sjukskrivna i nästan dubbelt så hög utsträckning som män. Vid utgången av 2018 var kvinnors sjukpenningtal 89 procent högre än mäns. Skillnaden mellan kvinnors och mäns sjukskrivning är särskilt påtaglig när det gäller psykisk ohälsa. Det är också vid psykisk ohälsa som det är särskilt svårt och komplext för läkaren att bedöma arbetsförmåga, och Riksrevisionen bedömer att det finns osakliga skillnader mellan mäns och kvinnors sjukskrivningar. Regeringen framhåller att detta kan förklaras av flera faktorer. Bland annat att arbetsmarknaden är könssegregerad, vilket innebär att män och kvinnor möter olika arbetsförhållanden. Höga prestationskrav, lägre resurser i arbetet och höga emotionella och psykologiska krav kännetecknar de s.k. kontaktyrken där många kvinnor arbetar och där det råder en överrisk för sjukskrivning med psykiatriska diagnoser. Ytterligare en faktor som bidrar till kvinnors högre sjukskrivningar är förekomsten av dubbelarbete, det vill säga kombinationen av att förvärvsarbeta och

samtidigt ha huvudansvaret för barn och hem. Sverigedemokraterna ser mycket allvarligt på den växande psykiska ohälsan, och även om också vi tror att dessa faktorer kan påverka menar vi att det är dags att grundligt utreda de bakomliggande faktorerna till den ökande psykiska ohälsan kopplad till ett ökat antal sjukskrivningar där kvinnor är särskilt drabbade.

Regeringen framhåller den ytterligare låsta månaden i föräldrapenningen som ett recept mot utbrändhet för kvinnor, trots att resultatet inte haft den önskvärda effekten. Regeringen säger emot sig själv när den beskriver att en orsak till hög sjukfrånvaro kan vara dubbelarbete med både förvärvsarbete och ansvar för hus och hem samtidigt som den vill sätta käppar i hjulet för småbarnsfamiljer och tvångskvotera i stället för att låta varje familj avgöra vad som fungerar bäst för deras familjepussel. I stället kan vi se att sjukfrånvaron fortsatt är obalanserad och att kvinnor i stället tvingas att ta ut obetald ledighet för att vara hemma med barnen. Vi föreslår därför att regeringen tillsätter en utredning som specifikt kommer till botten med orsakerna till att kvinnor i högre grad är sjukskrivna än män, i synnerhet när det kommer till psykisk ohälsa som i dag står för runt hälften av alla sjukskrivningar. Möjligheten att kombinera familjeliv med arbetsliv och kopplingen mellan ökad risk för utbrändhet, familjebildning och ansvar för hem och familj bör beaktas i en sådan utredning. Detta för att kunna vidta åtgärder som verkligen underlättar för familjers livspussel och minskar stressen.

Förebyggande arbete och arbetsmiljön

För att komma till rätta med det höga antalet sjukskrivningar både generellt och vid psykisk ohälsa räcker det inte med att titta på kvaliteten på de läkarbedömningar som görs, utan man behöver också titta på vilka förebyggande åtgärder som krävs för att människor inte ens ska behöva må så dåligt att de vänder sig till en läkare för sjukskrivning för utbrändhet exempelvis. Regeringen nämner att höga prestationskrav, lägre resurser i arbetet och höga emotionella och psykologiska krav kännetecknar de s.k. kontaktyrken där många kvinnor arbetar och där det råder en överrisk för sjukskrivning med psykiatriska diagnoser. Att sjukskrivningarna ökar kraftigt inom offentlig sektor, särskilt bland kvinnor och på grund av psykisk ohälsa, måste tas på stort allvar. Det är dock regeringen genom sin politik som är ansvarig för dessa dåliga arbetsförhållanden som ofta förekommer inom just offentlig sektor och kvinnodominerade yrken. En alltför stor arbetsbörda inom vård och omsorg kombinerat med små möjligheter till karriär, löneutveckling och möjlighet att påverka arbetstider m.m. kan vara faktorer som påverkar. Brister i arbetsförhållanden inom bl.a. hälso- och sjukvården, förskolan, skolan och socialtjänsten måste åtgärdas skyndsamt. De mest utsatta yrkesgrupperna inom offentlig sektor finns på regional och kommunal nivå, som naturligtvis har ett ansvar för arbetsmiljön inom berörda yrken. Samtidigt som ökade resurser och förutsättningar för en bättre arbetsmiljö måste åtgärdas, behöver också kraven på uppföljningen av och incitamenten till förebyggande hälsoarbete stärkas. En tydlig strategi behövs för att tidigt upptäcka risktecken och göra insatser som kanske kan vara till hjälp för individen innan en sjukskrivning är ett faktum. Eftersom kommuner och regioner redan är så hårt belastade behöver regeringen i kommande budgetförslag öka stödet till dessa för att skapa förutsättningar för ett förebyggande hälsoarbete. Det borde även vara en självklarhet att regeringen tillser att Arbetsmiljöverket får de resurser de

efterfrågar för att kunna fullfölja sitt uppdrag. Grunden måste vara att skapa goda och likställda förutsättningar i arbetsmiljön oavsett om man arbetar inom privat eller offentlig sektor samt att ge likställda förutsättningar för att få familjepusslet att gå ihop. Att kunna kombinera familjebildning och arbete med framför allt barnens bästa i fokus där också föräldrarna kan få må bra och inte drabbas av utbrändhet och psykisk ohälsa borde vara en självklarhet.

Gällande behandlingen av utbrändhet och psykisk ohälsa visar studier att det är det preventiva arbetet som är det viktigaste och mest långsiktigt framgångsrika när det kommer till att förhindra att människor hamnar i långvarig utbrändhet och/eller psykisk ohälsa och därmed förblir sjukskrivna. Därför anser vi att regeringen bör sätta upp ett tydligt mål om förebyggande insatser för att minska den psykiska ohälsan i Sverige och utöver de åtgärder som redan görs stärka åtgärderna för att komma till rätta med den psykiska ohälsan. Ökad tillgång till lättare psykiatrisk vård inom primärvården är ett bra och viktigt steg på vägen, men fler insatser behövs. Sverigedemokraterna anser även att kompetensen inom myndigheter angående psykisk ohälsa måste stärkas.

Riksrevisionens förslag på utredning

Även om likställda villkor i arbetsmiljön, likställda förutsättningar att kombinera familjebildning och arbete samt likställd tillgång till psykiatrisk vård i ett tidigt skede kan vara några faktorer som minskar skillnaderna i sjukskrivning mellan män och kvinnor ska det naturligtvis också alltid eftersträvas att inga osakliga skillnader ska göras i bedömning av arbetsförmåga och behov av sjukskrivning om det är ett faktum att en person har drabbats av psykisk eller fysisk ohälsa och behöver en sjukskrivning.

Därför anser vi att även Riksrevisionens rekommendation till regeringen som lyder: ”att tillsätta en utredning som ska komma med förslag på hur hälso- och sjukvården ska få incitament att minska utrymmet för osakliga könsskillnader i sjukfrånvaron, hur kvaliteten och enhetligheten i läkarintygen kan öka, och hur läkarnas kunskaper om patienternas arbetssituation ska kunna förbättras” är intressant och något som regeringen utöver våra övriga förslag borde följa upp. Vi anser inte att regeringens nuvarande åtgärder är tillräckliga.

I Riksrevisionens rapport framkommer det att Försäkringskassan publicerade tre rapporter på temat om könsskillnader inom socialförsäkringen under 2015 som en följd av arbetet med jämställdhetsintegrering. Där framkom att det i vissa fall förekom skillnader i bedömning för män och kvinnor även inom Försäkringskassan. Vi anser därför att en sådan utredning även bör komma med förslag på hur Försäkringskassan kan få incitament att minska utrymmet för osakliga könsskillnader i sin bedömning av sjukskrivning och rätt till ersättning.

Julia Kronlid (SD)

Linda Lindberg (SD)